

Андрій Крижанівський

Телефонна

ПРИГОДА

Андрій КРИЖАНІВСЬКИЙ

ТЕЛЕФОННА ПРИГОДА

ІЛЮСТРАЦІЇ В. ГЛИВЕНКА

КИЇВ. ВИДАВНИЦТВО «РАДЯНСЬКА УКРАЇНА»
1 9 8 0

У-2
К-82

Андрій Крижанівський
Дружній шарж.

АНДРІЙ КРИЖАНІВСЬКИЙ

Перша гумореска Андрія Крижанівського з'явилася друком у 1958 році. А перед вами, шановні читачі, його шоста гумористична книжка. В перерві між цими двома подіями своєї творчої біографії Андрій Крижанівський встиг закінчити факультет журналістики Київського університету імені Т. Г. Шевченка, попрацювати на Українському радіо, в журналах «Ранок», «Україна», зажити слави популярного письменника-гумориста. Його гуморески читають, друкують, перекладають. Читають по радіо і з естради, друкують в республіканській і союзній пресі, перекладають на мови народів СРСР та братніх країн.

Будуючи свої оповідання на парадоксах, автор уміє ефектно довести абсурдність того чи іншого негативного явища, майстерно вивернути навиворіт жалюгідну сутність антиподів нашої моралі. Його творчості завжди притаманні лаконізм, динамічність і афористичність. Недаремно майже в усіх попередніх книжках письменника окремими розділами виходили його афоризми, які сам автор охрестив «контекстами». Ці влучні і дотепні афоризми, як і гуморески Андрія Крижанівського, когось-таки обов'язково примушують зіщулитися. А людей добрих вони, навпаки, зігрівають. Адже від щирої і веселої посмішки завжди тепліше на душі.

ПО-СВОЄМУ

Зчепилися Заремба та Лимар. Третейським суддею, як завжди, виявився Середнянський.

— Проект без очисних споруд — це містика! — кричав Заремба.

— По-своєму, Заремба правий, — включився Середнянський.

— Допроєктуємо у процесі будівництва, — захищався Лимар.

— Лимар правий, по-своєму, — погодився Середнянський.

— Це оковамилювання!

— По-своєму, Заремба правий, — зазначив Середнянський.

— Зате будівництво розпочнеться в строк!

— Лимар правий, по-своєму,— вставив Середнянський.

— Розпочнеться, але потягне додаткові мільйони!

— По-своєму, Заремба правий,— сказав Середнянський.

— Не обідніємо!

— Лимар правий, по-своєму,— підтвердив Середнянський.

— Позиція демагога і марнотратника!

— По-своєму, Заремба правий,— підтримав Середнянський.

— Від ідеаліста чую!

— Лимар правий, по-своєму,— почухав потилицю Середнянський.

— А по-моєму...— почав Заремба.

— А по-моєму...— перебив Лимар.

— А по-моєму, ви обидва праві. По-своєму,— розсудив Середнянський.

Заремба приклався правицею до лівого вуха Середнянського.

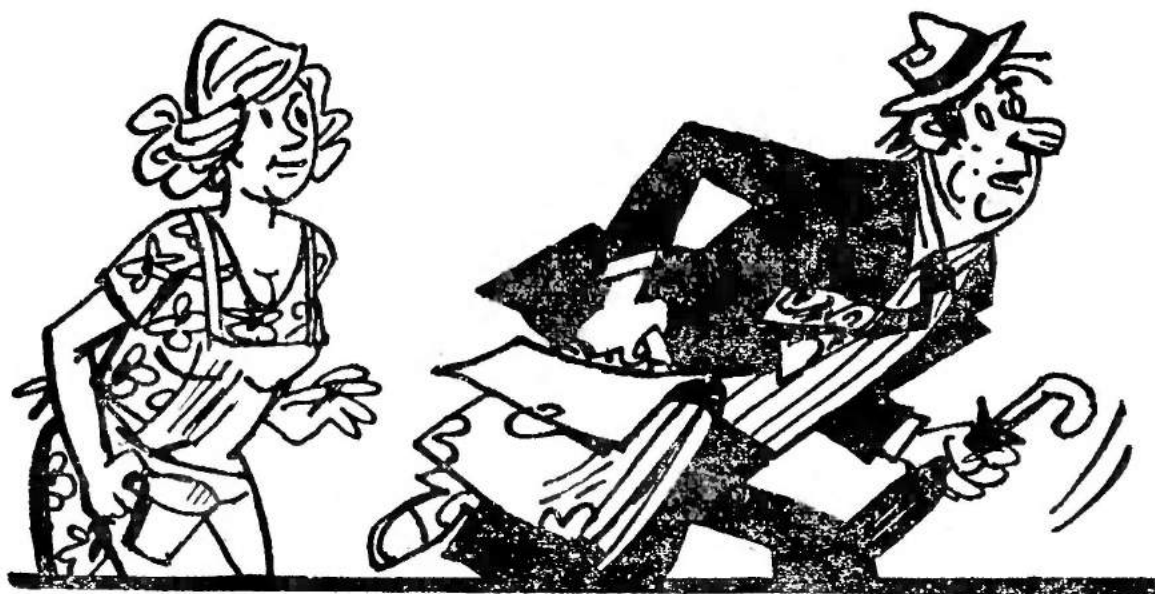
Лимар дістав лівицею праве вуха Середнянського.

І вони мали рацію. По-своєму.

Р. С. — По-моєму, у цій репризі щось є, — сказав я, простягаючи вищенаведений твір редакторів.

— По-своєму, ти правий,— відповів редактор, відправляючи мій опус до кошика зі сміттям...

ВИХОВНИЙ МОМЕНТ

- Івасику... Івасику, вставай!
- Ух... Ще рано... Спатоньки хочу...
- Прокидайся, бо хлюпну води!
- Ой! Встаю, встаю... Дай пиріжок!
- Ось тобі по руках, невмивахо! Марш митися!
- Бр-р-р... Знову гарячої нема...
- Гартуйся! Зубки почистити не забудь!
- Емаль стирається, треба яблуками зуби чистити...
- Не знаю, як емаль, а штани ти стер... На тебе не напасешся! Ні, щоб тихо сидіти, либонь, крутишся-вертишся...
- А на сорочці... той... чорнила нема?
- Ой, лишенько, звичайно, є, промокашка нещасна! Вуха шатир — там, мабуть, чорнильні озера.
- Все! Помився! Чистий аж бридко...
- Не колупайся в носі! Вчиш тебе, вчиш...

- То я думаю... Думаю з пиріжків почати...
 - Ага! Циганське весілля обійдеться без марципанів... Поклади пиріжок! Берись за манну кашку... Ну! Ложечку за себе, ложечку за мавпу...
 - Бр-р-р... Що я — маленький?
 - Дурненький...
 - Чого ти, чого?
 - А того! Цукерки нишком з шафи потяг?
 - Взяв...
 - Не взяв, а поцупив!
 - Чого ти, чого?
 - А того! Не тягни капусту рукою — виделка є.
 - Я пішов...
 - А що сказати треба?
 - Спасибі!
 - Будь ласка!
 - Що я забув?
 - Звичайно, портфеля. Забудько!
 - Набрид той портфель — зошити, підручники...
 - Івасику! Щоб я цього не чула!
 - Добре, добре...
 - Обережно через вулицю... На зелене світло...
 - Та знаю! Побіг, бо сам директор сьогодні на дверях чатуватиме...
 - Дожилися! Вже до науки вас палкою заганяють!
 - Біжу!
 - Щасливо, Івасику!
- Івасик, а коли офіційно, — кандидат педагогічних наук Іван Іванович Пацанівський, — поцілував дружину і стрілою полетів до інституту.

ЩОСЬ ТРЕБА РОБИТИ

Уперше відчув себе обікраденим.

Відчуття було гостре, як радикуліт.

«Тебе обікрали!» — тьохнуло серце.

«Обі-кра-ли!» — пащекувало гайвороння.

Я приречено опустився на лаву в скверику. Де портмоне? Ось портмоне. Посвідчення, права, резервний п'ятдесятник однією асигнацією. Ось він, рідненький! Порядок! Більше красти нічого.

«Обікрали, обікрали, обікрали!» — цвірінькали у мозок горобці.

Так... Вимикаю емоції, вмикаю здоровий глузд.

«Такого обікрадеш, аякже! — посміхнувся здоровий глузд.— А втім — аналізуй».

Аналізую. Спочатку — громадське, потім — особисте.

У чині нібито не ошуканий.

«Не ошуканий? — включився здоровий глузд. — Перевищений! Передрав ідею друга і вліз у крісло, яке належало іншому».

Так... У чині справді не ошуканий.

Беру день нинішній. Зіпхнули плановий проект. «З масою недоробок», — підказав здоровий глузд. У всіх недоробки. Зіпхнули у строк. Подяки не треба — премія забезпечена.

«Подарував шоферові запальничку», — нагадав здоровий глузд.

А! Прекрасна запальничка! Оздоблена перламутром. Подарував! Передав куті меду...

«Ну, артист! — хихикнув здоровий глузд. — Навзаєм новенький скат перекоотиться зі службового автоланда на твоє власне, а твій підтоптаний — на службове».

Так... Хто ж мене обікрав? Може, дружина? Скупердяйка. І взагалі не Мерілен Монро.

«А столична прописка?», — нагадав здоровий глузд.

Було. Мені в зуби — диплом і розподілення у незабутній край босоногого дитинства, а я — шлюбне посвідчення і прописку. Підніс під ніс. Потім тесть підпер номенклатурною сідницею...

«А щодо Мерілен Монро, — телепатнув здоровий глузд, — оформив секретарку з формами».

Ну! Стегна, скажу я вам... Де ж мене обікрали? Дача! Точно дача! На біса мені здалася та латифундія? Своїх підлеглих не використовував. Тільки

стіни звели. А на дах запросив шабашників. Обідрали, як липку! Хоча...

«Хоча збитки перекрила черепиця, яку тобі списали, як брак»,— обчислив здоровий глузд.

Справді... Але ж відчуваюсь обікраденим! Нутрощами чую, що обчистили.

Так... Перевірю ще раз. Носовичок на місці. Десять копійок мідяками. Було п'ятнадцять. Ага! Як машину відпустив, вліз до автобуса. П'ять копійок кинув до каси. А проїхав одну зупинку. Куди їхав? Їхав до пивбару! Точно! Чеське пиво завезли. Вирішив кухоль пива прийняти у демократичній обстановці. Дружина, сердобольна дурепа, тицьнула вранці рубляку. Де рубляка? Носовичок цілий, мідяки... Десять копійок мідяками... А рубляки нема. Нема рубляки! Витягли в автобусі! Притисли до каси і витягли! Рубляку витягли! Розплодили, розумієте, кишенькових активістів! Пропала рубляка! Випарилась, згинула, шелеснула! Нема рубляки! Ні, щось треба робити...

Г О - О - Л!

Вмикаю телевизор — і одразу заплющую очі. Хай футболісти мляво бавляться м'ячиком, мені що? Бринить у душі пристрасний голос:

— Удар! Бив Тигран Кріль. Великий майстер нашого футболу! Але промахнувся...

— Набрав швидкість Лев Ссавець. Великий майстер! А-я-яй! Упав! Зачепився за суддю...

— Дріблінгує Миша Амфібія. Великий майстер нашого футболу! Але упав. Наступив на м'яч...

— Азарій Хек красиво пробив сходу! Пробив би, але м'яч проскочив повз Хека. Хек поповз за ним, але пізно... Все-таки великий майстер ударів сходу...

— Молодий Андрон Муха стрибає, як Блохін! Великий майстер росте...

— Ось Альберт Барановський веде головоломну дуель. Все-таки великий майстер боротьби на другому поверсі! М'яч відскакує. Ні, то голова. А м'яч уже на землі. Барановський знову просить м'яч на голову. Великий майстер, головатий!

— Наші бігають. Бо розуміють всю відповідальність. А їхні не розуміють. Ліниво відбирають м'яч...

— Їхні возяться з м'ячем... Я вже нарахував сім передач... Таке враження, ніби їхні буквально хочуть завести м'яч у сітку... Ніхто не б'є... Догралися! Буквально завели м'яч у нашу сітку... Гм... Все-таки великі майстри не нашого футболу...

— Час іде. Наші бігають. Ще можна відігратися. А як відіграються,— напевне заб'ють переможний гол...

— Увага! Вітьок Кажан залишає за спиною всіх захисників. Удар! Го-о-ол!

Розплющую очі. Дивлюся повтор радісного моменту. Вітьок справді прогулювався за спиною всіх захисників. Явне положення поза грою. Суддя напнувся, як дирижабль,— свистить. Боковий арбітр відчайдушно вимахує білим прапорцем, ніби збирається негайно здатися в полон. Але Вітьок Кажан нічого не бачить і не чує. Мчить просто на воротаря і лупить у нього зі страшною силою. Воротар рятується від смертельного удару, стрибнувши за штангу.

— На жаль, офсайд...— каже коментатор.

Суддя жестами показує Вітьку — положення поза грою. Кажан показує судді на голову. Суддя показує Кажану жовту картку. Кажан показує судді... Суддя показує Кажану — з поля!

Заплющую очі. Слухаю, слухаю...

— А-я-яй! Кажана усунули з поля. Не стримався великий майстер... Гра триває... Але мало часу... Важко щось вдіяти... Десятий рік не можуть пробитися крізь відбіркові ігри великі майстри нашого футболу... Звучить фінальна сирена... Футболісти знімають футболки... Тренер знімає капелюха... Тренера теж знімають...

Вимикаю телевизор. Сиджу із заплющеними очима. А в плоті і крові моїй бринять безсмертні знахідки — «великий майстер» і «го-о-л». «Го-о-ла» нема. «Великі майстри» є. На біса майстрам той «го-о-л», коли вони і без нього великі?

НІЧОГО ПОГАНОВОГО НЕ СКАЖУ

— Вибачте, жодного негативного слова про моїх колег ви не почувете. Тим паче, що йдеться про висування. Хай ви згорі, хай складете думку, що я ліберал, але заявляю категорично: всі мої колеги — люди високого польоту. І варяги нам не потрібні. «Чому я не сокіл?» — формулює питання народна мудрість. Тому, відповідаю я, що людська заздрість обтяла крила не одному соколу, який міг ширяти у вищих сферах...

— Мукузанський? Орел. Енергійний, компетентний, компанійський. І от поширили плітку, що він випиває. А хто з нас не випиває? Я перший підняв бокал шампанського за перевиконання плану, хоч

на робочому місці такі акції заборонені. Підняв за нові успіхи, а Мукузанський вибив келих у мене з рук. Вибив у падінні, головою, як форвард. Сміху було! Мабуть, устиг в інших відділах товаришів поздоровити. Я поклав Мукузанського в таксі і відвіз додому, щоб зайві балачки не плодилися. Отож голосую за нього, як кажуть, обома руками...

— Дорфманчук? Чудова людина. Роботу веде, як по нотах. Акуратист. А тихий — мухи не зачепить. А на тихих, як відомо, їздять. Одному допоміг, другого пристроїв, третьому протекцію склав. Якби ми всі так своїх родичів любили! Отож голосую за нього, як кажуть, обома руками...

— Пляспігальська? Вулкан ідей. Пам'ятаєте репліку Шекспіра: «О жінчини, нікчемність вам ім'я!» Так от при всій повазі до цього популярного автора, я категорично проти подібних узагальнень. Ми затискаємо жінок не там, де треба. У тої ж Пляспігальської інтелекту більше, ніж у дюжини мислителів нашої установи. До того ж вона демократична, особливо до молоді. Чоловік у неї геолог, їздить, знаєте. Вусатого Аполлона з лабораторії бачили? А патлатого Нарциса з техбюро? Яюсь Пляспігальська вкупі з ними до мене серед ночі заявила. «Працювати так працювати, а гуляти так гуляти!» — каже. Вулкан-баба! Отож голосую за неї, як кажуть, обома руками...

— Юрчишин? Талант! І головне — з кожним поділиться всім, що має. У нас, знаєте, є звичка розповсюдженням дефіцитом хвалитися. Він не з таких. Учора два блоки американських сигарет товаришам роздав. У нього дід у Канаді, мабуть, посилочки підкидає...

— Черепакін? Сокіл! Коршун! Гриф! Папку з грифом «Секретно» посіяв. Але не в цьому суть. Такого хоч сьогодні у міністри. Найважчу справу витягне. А як захищає свої ідеї! Двічі на колишнього шефа з кулаками кидався. Галасливий, кажуть. А хто з нас не кричить? Візьміть хоча б мене. На дружину сьогодні накричав, снідачок довго готувала. «Вибач, — кричу на дружину, — я не Черепакін, не маю такої звички — на роботу запізнюватись!» Отож голосую за нього, як кажуть, обома руками...

* *

*

— М-так... Нічого на кріслах моститися. Розмова не затягнеться. Критиканствуєте? Заздрите, що не вас, а мене затвердили? А я розпинався за кожного: Мукузанський — орел, Пляспігальська — вулкан ідей, Юрчишин — талант, Дорфманчук роботу веде, як по нотах, Черепакіна хоч сьогодні у міністри! Ні, не самодура треба у мені вишкати, а ліберала! І випечу! Всіх випечу розплавленим залізом! Мовчать-ать-ать-ать!

ПОСМІЯЛИСЯ

Чекали на нового шефа — людину збоку.

Задзеленчав телефон. Трубку взяв Сидоров.

— Так! Ні! Здирський кудись вийшов. Ах, он воно що! Справді — непоганий спеціаліст. Але є й інші достойні кандидатури. Передаю трубку Маляренку.

— Хто? — пошепки спитав Маляренко.

— Згори...

— Радий слухати і слухати! Тут Маляренко. Зрозумів! Безумовно, справу знає, безумовно, товариський. Вибачте, йдеться про висування? Зрозумів! Радий мовчати і мовчати! Передаю трубку Саунському.

— Слухаю! У принципі, може бути. Ні, я нічого проти нього не маю. Але у нас багато, так би мовити, талантів. Взагалі, більше знає Дримба. Так! Передаю йому трубку.

— З відповідною повагою, Дримба! Зрозумів! У мене дещо на нього є. Дозвольте передзвонити з іншого телефону. Ай! Справа вже вирішена? Тоді доповідаю: прекрасний спеціаліст, прекрасний колега, любить жінку і взагалі жінок... Так, так — нащо нам людина збоку? Мое шануваннячко з відповідним привітом!

Трубка вклалася на важелі.

— Отже, на шефа тягнуть Здирського, — сказав Саунський. — Не розумію, чим я гірший?

— Я теж не дурень, — насупився Сидоров.

— Згори видніше, — зауважив Маляренко.

— Нащо паякати, коли усе вирішено! — додав Дримба.

Вбіг Здирський.

— Я піду в далекі го-о-ри! — заспівав він. — Завтра викликають нагору. Де б його взнати нащо?

— Медом помажуть, — сказав Сидоров.

— Кинь містику! — махнув рукою Здирський. — Тут навіть свої на каву не запросять, а який вже мед там...

— Запрошую і запрошую! — скрикнув Маляренко.

— З твоїми копійками? — перехопив ініціативу Сидоров. — Каву беру на себе!

— Я теж радий здійснити акцію з кавою на честь колеги Здирського! — відрапортував Дримба.

— Кінчай роботу! — підсумував Саунський.

Кава трансформувалася у досить теплий бенкет. Здирський насолоджувався загальною увагою.

— Ми всі мостили тобі крісельце! — нагадував Сидоров.

— Демократичність для шефа — перше діло! — запевняв Маляренко.

— Я завжди підкидатиму тобі відповідну інформацію, — ліз цілуватися Дримба.

— Не забувай друзів! — повторював Саунський.

Зашелестіли останні купюри, шарахнув шампанський салют, і товариство, обіймаючи Здирського, вивалилося з неонового кубельця у сутінки провулку.

— Братця! — сміявся Здирський. — Що маємо сьогодні на календарі?

— Перший день першої декади першого місяця другого кварталу, — доповів Дримба.

— А по-людському?

— Перше квітня! — напружив пам'ять квартет.

— То поздоровляю вас з днем сміху! — зайшовся Здирський. — То я дзвонив вам по телефону з приводу мого висування — ха! ха! — дурники ви мої дорогесенькі!

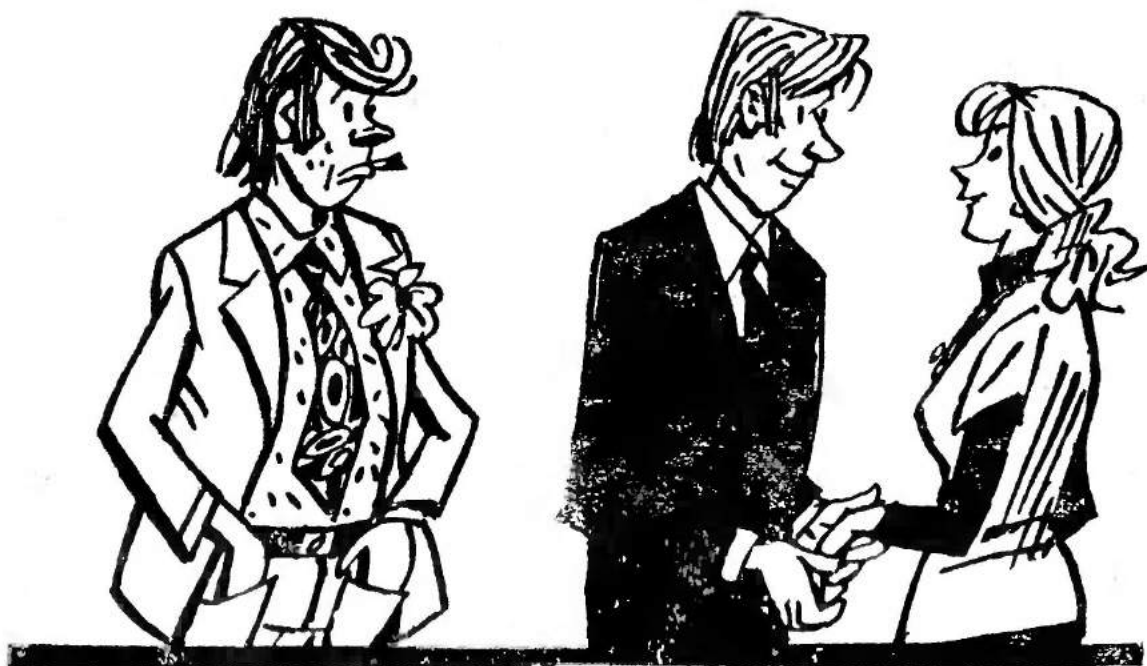
Запанувала трагічна пауза, а потім брудний, зате досить натоптаний портфель Саунського стер посмішку з єдиного щасливого обличчя — обличчя містифікатора. Інші портфелі виявилися теж досить вагомими...

Автор разом з вами, шановні читачі, розуміє, що портфелі мають виконувати інші функції, але з глибоким реалістичним сумом змушений констатувати, що в конкретному випадку благородні шкіряно-

галантерейні вироби послуговували знаряддями фізичного мордування людини веселої вдачі. Здирський на власній шкірі відчув усі нюанси переходу від комічного до трагічного, а його колеги, навпаки, з кожним помахом портфелів веселішали. Однак наступного дня на пожмаканому обличчі містифікатора знову засвітився усміх, а веселий настрій його колег розтанув у трагічній задумі: несподівано надійшов наказ про призначення Здирського шефом.

Сміх, як бачите, штука тонка і серйозна. А головне — двосічна.

ВИШИБАЛА

Не люблю, як придурюються! Є чим похвалитися — джинсами чи перснем — хвались. І тобі кайф, і людям шпилька.

Сам я по авточасті. Це така кібернетика, що без неї, без авточасті, далеко не заїдеш. Роблю у столиці, а живу в Дачному — півгодини на електричці. І нащо та столиця, де кожен прищ викаблучується, фурункула з себе строїть. Плюнеш — і не в того влучиш. Лишні нерви.

А в Дачному мене звуть Граф. Дім відгрохав на два поверхи. Внизу я. Нагорі мати. Мати, правда, стогне: взяв би, каже, сину, якусь негорду заміж, бо фрукта гние і в телевізор ніколи глянути. Бери, кажу, мати на грядки транзистор і закаляй характер, бо якраз візьму горду, з ногами і бюстом, і

щоб по-австралійському шпрехала. Аякже! Сам я в «Ладі», а на мені джинси «Лев і Страус». Двісті монет кинув. Зате нашу вщипнути чи до інтуристочок підвалитися — всігда, пожалуста. Бо фірма. На мені все японсько-техаське, а галстук взагалі з невідомого острова. Давлю клас — свого і даром не треба, хіба щось попоїсти.

Ось! Якраз прислали до нас у Дачний училку молоду, щоб по-англійському шкетів мучила. Страшная красота! Я один журнальчик роздобув не наш, «Плебей» називається, то їхні місісіпочки проти училки нашої, як кози. Хлопці біля неї закрутилися, як мошва при торшері. Тут я школі пообіцяв скелета подарувати. Висушеного. І всі ласі від училки одразу відпали.

Ось! А тут сусідка моя, передова дачна жінчина Мотря Карпівна, дочку-студентку заміж вивала за сироту-доцента.

— У саду ставлю стіл на сто чоловік, — поділилася зі мною Мотря Карпівна, — і окремий навіс для оркестру з ресторану.

— Кайф! — кажу. — Моя «Лада» до ваших послуг.

— Прийми мерсі! — каже Мотря Карпівна. — Приходь з училкою, може, швидше її окрутиш.

— Мерсі обратно! — кажу. — Все буде тіп-топ, свого не випустимо.

— Є секретна просьба, — продовжує Мотря Карпівна. — Дістань вишибалу.

— Кого? — дивуюся.

— Вишибалу! Щоб у кінці столу тихенько сидів, а як хтось перебере, то вишибав того з двору. Я в кіно бачила такого дилду в сомбрері...

— На чорта той вишибала?

— Для гонору! У моєї куми гуляли свайбу всього три дні і то з п'яних очей жениха через паркан перекинули. Ледь у кропиві не спікся...

— Може, Петра візьмемо, грузчика з гастроному?

— Ти що! Його після третьої чарки бити починають. За вираженія. Дістань невідомого вишибалу. Червінця даю!

Взяв я десятку, сів у лайбу і покотив шукати вишибалу. А навстріч один дачник суне, такий собі чмур, халупку зняв і ходить у ліс — дихає. Патякали, що він із закордонів повернувся. А дивитися нема на що — зашмигана спортивна куртка і штани рогожні. Конешно, буває, що наша рогожа у заграниці самий тиць — лорди носять. Але має бути на заді нашльопка — фірма. Придивляюся до чмурового заді — нема фірми. Голодранець!

— Слухай! — зупиняю чмура. — Весілля у нас. Чи не підеш за п'ятірку вишибалою?

— Вишибалою? — мружиться.

— Вишибалою. Ти не тутешній, ніхто й не знає.

— Прибуду! — каже. — П'ятірки не треба.

— Замьотано! — радію. — Тільки стріху причеши, щоб собаки не гавкали.

— Причешемось, — відповідає. — А з квітами як бути?

— Обійдемось! Букетів стільки, що підсвинку на місяць січки вистачить...

— Тоді привіт, — каже, — підсвинку. Прибуду!

Весілля було розкішне. Все як положено: молодий — блідий, молода — як вода, діди в галстуках,

хлопці в бородах, молодші п'ють, старші закусують. А я сиджу з училкою на почесному місці і компліменти їй нашіптую. Кайф!

Вишибала з'явився, як гостей на першу пісню потягло. Я його спочатку не впізнав, а впізнав — отетерів. Костюмчик — люкс з небаченого краму, і сидів на ньому, як влитий, ніби чмур у тому кайфі і вродився. Волосся зализане на пробор, на лацкані лауреатський знак, а на жилеті золотий брелок теліпається. Я, вуличний граф, як опудало проти нього. А вишибала цілує ручку нареченій, розкладається, як балерун, і пре на стіл коробку-сувенір, сервіз на дванадцять персон. Уже не знаю, наш чи звідти, але Мотря Карпівна на radoщах ледь з крісла не випала. А той перевертень уже штовхає тост голосом Левітана:

— Увага! Говорить Дачний! Сьогодні тут в ім'я продовження роду людського, а також для заохочення лікero-горілчаної індустрії відбувся запуск на орбіту подружнього життя студентки Насті та доцента Кості. Стан нормальний. Температура наближається до сорока градусів. Ура!

Тут і наші ревнули. Зірки з неба посипалися. Мотря Карпівна стисла вишибалу в залізних обіймах і вдарилася в сльози, наречена заплескала в долоні, а жених-сирота вперше подав голос:

— Ми щасливі, — кувікнув, — що нас напучує у невідому путь знаменитий сталевар, герой Запоріжжя і Бхілаї, робітничий повпред нашої дипломатії!

І покотилося весілля, як підстібнуте. Сталевар-дипломат посипав тости з міжнародних столів і з моєю училкою встиг перемовитись тиць-а-тиць. А я сиджу, як опльований, без нуля вніманія.

Училка вшкварила стиль із тим сталеваром, а я спіймав на танець Мотрю Карпівну і шепчу:

— Скажіть цьому, щоб сидів вишибалою! Не люблю, як придурюються!

— Сказився! — відпускає мені аперкота під ребро Мотря Карпівна. — Що мелеш?

— А хто ж буде вишибалою?

— Ти й будеш, невелике цабе! Червінця зажав?

Ну, думаю, я вам покажу вишибалу! І чарку за чаркою...

А той дипломат уже без дипломатії тримає училку за талію, та стрекочуть не по-нашому, як сороки, та іржуть собі, як лошаки. І головне — я все розумію без перекладу, і вже сам каліюся сусідам по-англійському, але вони ні чорта не січуть...

Ну, закінчилося весілля у рожевому тумані. Правда, одного вишибли. Мене. Сталевар вишиб. А сам кудись з училкою зник...

Так! Було діло. З того часу авторитет мій підупав — вишибалою кличуть. А училка і сталевар прислали мені потім свою весільну фотішку. І джинси в благодарність за знайомство. Джинси, конешно, фірма. Тільки не люблю, як придурюються...

ТЕЛЕФОННА ПРИГОДА

Ельдар Голота, відомий детективний автор, телефонув з дачі додому.

— Уважно слухаю, — відповів приємний баритональний бас.

Голота на мить розгубився — вдома мали бути тільки дружина та донька.

— А ви хто? — запитав творець.

— Дзеркально перепрошую: хто ви, а?

— Я господар квартири, де ви маєте честь перебувати.

— О! Ельдаре Хомичу! Дуже приємно познайомитись! Я пристрасний шанувальник вашого детективного таланту! Вашої половини, Маргарити Петрівни, нема вдома, — відбула до вас на дачу.

- А-а... А Мирослава?
- Дочка відбула на весілля до університетської подруги. Я тут сам.
- Вибачте, а хто ви є?
- Ельдаре Хомичу, скажіть чесно, як у вас із серцем?
- Швидко кажіть, що скоїлося! Пожежа, газ, залили сусідів?!
- Боже борони! Просто до вас заліз злодій-початківець, тобто я, з вашого дозволу.
- Облиште ідіотські жарти!
- Не хвилюйтесь, Ельдаре Хомичу! Слухайте уважно. Я завітав до вашої господи, як повноважний представник газорозподільчої мережі. Поки перевіряв параметри притоку й відтоку блакитного золота, ваші єдинокровні дами збиралися на променад, уголос ділячись своїми планами. З квартири ми вийшли разом, ваші викликали ліфт, а я спустився на поверх нижче...
- Не кривляйтеся! Ви переповідаєте і, до речі, досить бездарно, початок мого оповідання «Розшук тривав годину».
- Свята правда! Але я вирішив перевірити ваш сюжет насправжки. Як було в оповіданні? Злодій поцупив два чемодани добра. А мій вилов скромніший: щойно я загорнув у хустину чотири каблучки, кольє, два браслети — це з трильязу Маргарити Петрівни, гадаю, речі достойної золотої проби, дружина ваша, вибачте, меркантильна; з серванту взяв дві іменні чари, столовий набір, гадаю, це переважно срібло; ще позичив п'ятсот карбованців готівкою з того ж таки трильязу... Пижикову шапку брати?

— Це подарунок оленярів Далекої Півночі, — вихопилось у приголомшеного Ельдара Хомича.

— Подарунок брати гріх... А ондатрова — теж подарунок?

Трубка хекнула.

— Не хвилюйтесь, Ельдаре Хомичу! До шапок, шуб і подібного м'якого золота я не доторкнуся, якраз на них і ловляться злодії при збуті, як ви блискуче показуєте у своїх творах...

— Слухайте уважно, товаришу, — оговтався Ельдар Хомич.

— Громадянине, — підказала трубка.

— Тьху! Так от, громадянине! Покладіть усе на місце і тихенько йдіть із дому. Ви прекрасно знаєте, хоча б з моїх творів, що жоден злочин не залишається безкарним. Спіймають вас швидко, ви самі згадали моє оповідання «Розшук тривав годину...».

— Врешті-решт спіймають, — приречено сказав злодій. — Але не швидко. Жодної помилки, яких припустився рецидивіст з вашого оповідання, я не зробив і, маю надію, не зроблю. Я уважний і вдячний читач, Ельдаре Хомичу!

— Те, що ви чотири хвилини базікаєте зі мною по телефону, вже помилка...

— Вибачте, дорогий Ельдаре Хомичу, абсолютно з вами не згоден! Як було в оповіданні? Поки рецидивіст патякав з обікраденим, той кивком голови підізвав свого колегу, приклав палець до губів і, підтримуючи розмову, написав записку, щоб колега терміново подзвонив у міліцію з іншого телефону. А ви на дачі один, як палець, цю інформацію я почув із уст Маргарити Петрівни...

— Сліди, так чи так, ви залишите, а потім вас представлять перед очі дружини та дочки!

— Я працював у рукавичках, Ельдаре Хомичу, причім у гумових подвійних. Як ви писали, тонкі рукавички можуть лишати сліди, а інші — ворс чи залишки шкіри... Крім того, я загримований. А прибуду до себе, спалю парик, рукавички і черевики, у мене каблук стоптаний, а це слід...

— А як ви збудете награбоване?

— Мине час, переплавлю золото й срібло, я дещо тямлю у фізиці твердого тіла, змайструю грубенькі каблучки і збуду зубним технікам, як спадщину незабутньої бабусі... От ви шепелявите, можливо, дешиця вашого до вас і повернеться у вигляді вставних зубів...

— Вас спіймають раніше!

— Я продам переплавлені коштовності у Кушці або на Камчатці, і не зараз — мені поспішати нікуди. За номерами асигнацій мене теж не викриють, усе розтринькаю у відпустці, розміняю у перекупок на базарах Криму, Кавказу, Прибалтики, а може, й Середньої Азії. Ага!

Запанувало мовчання.

— Я знаю, що ви обмірковуєте, Ельдаре Хомичу. Зараз ми покладемо трубки. Ви набираєте номер міліції. За сім хвилин тут буде машина. А я спакований — дві хвилини, і розчиняюсь у натовпі біля універсаму, ще три хвилини — і я в метрополітені. Руки порожні, коштовності у пазусі. Як затримали рецидивіста у вашому оповіданні? Він відчув, що господар навмисне затягує розмову. Тікав, як солоний заєць, і залишив на підступному гвіздку шмат рукава. До того ж, двірник примітив

біля двору жовту «Ладу». Через годину цю машину затримав пост ДАІ далеко за містом. Крадених речей у водія не знайшли (він устиг передати чемодани спільнику у місті), але злодія притисли діркою на рукаві та відповідним шматком матерії на гвіздку...

— Послухайте, чоловіче, — задушевно сказав Ельдар Хомич. — Певний, що ми заприятелюємо. Понад те — я присвячу вам наступну повість. Погодьтеся, це набагато приємніше, ніж труситися ночами над краденим...

— О ні! Труситися я не буду. Я не тільки уважний читач, я, вибачте за нескромність, злодій-психолог. Гадаю, ви не заявите про крадіжку. Бо хочете того чи не хочете, а своїми творами ви нібито вчите жити наш славний карний розшук. Подасте туди заяву — сорому не оберетесь. А хто після цього віритиме вашим художнім домислам? Логічно? Логічно! Розмірковую далі — ваші останні публікації свідчать про певну творчу кризу. Все якось спрощено, надумано. А випадок зі мною дасть вам прекрасний життєвий матеріал. І, на-решті, перепаде на горіхи Маргариті Петрівні. Гадаю, це вона штовхає вас на халтуристику. Неприємно повторюватись, але ваша половина — меркантилістка і скупердяйка. Навіть карбованця за перевірку газу не тицьнула. Зате доньку Мирославу ви виховали чудово, вона презентувала мені два карбованці. Справа, зрозуміло, не в грошах, а в повазі до чужої праці...

— І ви смієте говорити про повагу до чужої праці після того, як з відмичкою залізли у мій дім! — вибухнув Ельдар Хомич.

— Прошу без художнього домислу, відмички не було! — парирував злодій-дебютант. — Маргарита Петрівна так гахнула дверима, що защіпка відскочила од того удару. Я увійшов у прочинені двері...

— І таке не вперше! — бовкнув Ельдар Хомич.

— От бачите, до чого призводить відсутність виховної роботи! Я віддав би обидва браслети, якби міг прослухати вашу профілактичну бесіду з Маргаритою Петрівною... — і в трубці пролунали короткі гудки.

СПОГАД ПРО МАТРІАРХАТ

Міжпромівська контора перелетіла до хмарочоса на околиці міста, полишивши у старому обшарпаному приміщенні обірвані телефони та бухгалтерію. Бухгалтерія складалася виключно з осіб жіночої статі. Забезпеченість фінансової олігархії загсочоловіками була досить високою, якщо не рахувати дівиць Ліду та Люду і незалежну молодицю Ладу.

Лада була іменинницею.

— Ніяка холера з тої околиці не прителіпається! Відгуляємо самі! — сказала Нінель Домкратівна, головбух.

Із сумок випорхнули наїдки та напої, шампан-

ське поєдналося з домашньою вишнівкою, і Нінель Домкратівна виголосила тост:

— За Ладусю! Жоден із наших слизняків і мізинця її не вартий!

— Жаль, що переселяємося в останню чергу,— зітхнула іменинниця,— якось незвично без мужчин...

Усі засмутилися.

— Наливай! — перепинила мінор Нінель Домкратівна.— Що є мужчина? Істота слабкодуха і підступна. Згадайте часи матріархату! Мужчина тоді виконував функції, що не вимагали великого розуму,— чубився і добував їжу. А жінки вершили справи вічні — підтримували родинне вогнище і виховували дітей. Вибивши неповоротких мамонтів, мужчина винайшов тайні вечері та гру в дурня, і посіяв перші чвари серед жіноцтва, потрапляючи з тих міроприємств у безтямному стані до чужих печер. З неймовірними труднощами жіноцтво привернуло мужчину до землеробства. Наслідки тої аграрної політики даються взнаки й донині. Надалі, завдяки бійкам, тютюну і шпагатівці, мужчина почав катастрофічно вироджуватись. Жіноцтво сполошилося, перебрало на себе добрячий шмат мужчинської роботи, щоб забезпечити дітей молоком, а нахлібників закускою, і до того ж передало мужчині владу, сподіваючись на її дисциплінуючий вплив. То вже була непоправна помилка: мужчина зовсім розсобачився, викинув гасло «Бережіть мужчин!».

— Їх за статистикою менше! — водночас пискнули Ліда та Люда.

— Брехня! — сказала Нінель Домкратівна. — Мужчина для статистики невловимий, бо шастає від куми до куми!

Усі опустили очі долу.

— Вперед, до матріархату! — піднесла келих Нінель Домкратівна.

Лада тицьнула клавіш магнітофона, і той зайшовся в одчайдушному ритмі «стегно-біт». Амазонки вчинили неймовірну хитавицю з елементами рідних дріботушок.

— Хоч би чорт приніс якогось завалящого мужчину! — простогнала Лада серед розгулу матріархату.

І приніс! Рипнули двері, і до бухгалтерії вкотилося щось кривоноге, у волохатій шубі, з ріденькими патлами і легковажною хустиною на зморщеній шиї.

— Салют жрицям любові! — заверещало створіння, що мало деякі ознаки мужчини (запалі груди, хтиві очиці, нетверда хода).

— Ура! Мужчина! Мужчина! — захоплено відгукнулись амазонки.

Танок набрав екстатичної могуті, бо створіння, пожбуривши у куток шубу й підсмикнувши джинсові панталони, хвацько вкрутилося у стегнобітний вир, застрибало, пішло скоком, встигло притулитися до кожної солістки і розпалило справжні мавританські пристрасті.

На ніжних жіночих руках створіння попливло до столу.

— Який ти молодець, Бобчику, що прийшов привітати Ладусю! — пишалася Нінель Домкратівна на правах законної дружини створіння.

— Штрафну Бобу Степановичу! — щебетало жіноцтво. — Тост! Тост!

— Я вас люблю! — клацнув підборами Боб Степанович. — Так ніхто не любив! Що можу я іще сказати? Через тисячу літ лиш приходить подібне кохання!

— Браво! Браво! — співало жіноцтво, і навалилося на Бобчика з поцілунками. Нінель Домкратівна втепилася у благовірного обіруч і подумки згадала качалку, випробуваний передаточний механізм священних почуттів — любові і ненависті. Бобчик охоче приймав поцілунки, намагаючись втримати у мізку телефони Ліди, Люди і Лади, вивідані у танцювальній веремії...

— За мужчин! За мужчин! — дзвеніли схвилювані жіночі голоси.

Епоха нового матриархату відкладалася до кращих часів...

ТРИУМФ БАЛЕРИНИ

Випадково стрів мистецтвознавця Н. Заснувала-ся напівсвітська розмова. З аліментів ми несподівано перескочили на балет.

— Пам'ятаєте балерину Х.? — запитав я. — Щось не бачу нині подібних танцівниць.

— Не скажіть, — заперечив Н.

— Згадайте її стрибки! — наполягав я.

— Акробатика, — відповів Н.

— А фуєте? — запалювався я. — Вона крутила тридцять два фуєте, не хекнувши!

— Дзига, — сказав Н.

— Ну, знаєте! — гарячкував я.

— Знаю! — сказав Н. — Знаю, що природа й хореографічна бурса дали їй все: високий стрибок, конячу витривалість, мотоциклетні піруети...

— От-от! — підхопив я. — Віртуозна техніка!

— Скоріш залізна, бо танцювала вона, як робот.

— А її зірковий час? — не вгавав я.— Згадайте партію шахині! Бенефісний спектакль! Висока мистецька премія!

— О, ви були на тій виставі? — примружив око мистецтвознавець.— Може, знаєте подробиці?

Подробиць я не знав. Знав лише примхливу еволюцію спектаклю. Річ у тім, що у першому лібретто ніякої шахині не було. Була цариця виноградних плантацій — ланкова. Танцювальний сюжет стрибав під гарну музику по любовно-виробничому трикутнику: ланкова — молодий агроном — голова колгоспу. Ланкова горнулася до агронома, який палко підтримував її стан та агротехнічні новачії. У заключному па-де-труа молоді герої затацювали голову — джигуна та ортодокса — до строгача... Коротше, спектакль провалився з великим успіхом. Однак, лібреттист швидко переорієнтувався: переніс дію з плантації, колгоспної контори та загальних зборів у прадавній сад, на бранне поле та у будуар шахині. Відповідно трансформувалися герої: ланкова стала шахинею, агроном — джигітом, голова колгоспу — підступним візиром. І витанцювався балет!

От і все, що я знав. Мистецтвознавець Н., як виявилось, знав більше.

— Спектакль справді потягнув на премію,— потвердив він,— а з тріумфом вашої прими-балерини було так...

— Завалить прима спектакль! — бідкався танцівник, який виконував партію джигіта.

— Кам'яна бабенція! — поділив думку колеги соліст-візир.

— Вона позбавлена будь-яких емоцій! — бідкався джигіт.

— Кінь у спідниці! — констатував візир.— Гавк-
неться наша премія!

— Хоча б якийсь зблиск в очах!

— Ага! Зблисне вона... П'ятою до сонця... (Тут слід зауважити, що майстри найумовнішого з усіх видів мистецтв у житті висловлюються без усіляких умовностей).

— Як її розворушити? — ламали руки солісти.

— Як? Як! Як?!!

Уже сяяли у партері пробори та лисини балетоманів, уже віддзеркалювалася люстра у діамантах бенуарних рядів, уже вклалася на плюш директорової ложі вагома оглядова комісія, уже за сутанами куліс підставив лоба під хресне знамення пожежниці баби Насті балетмейстер (атеїст),— коли соліст-візир висловив дикунську пропозицію: провести профспілкову п'ятихвилинку.

Балетмейстер затупав хворими ногами, але вчасно згадав, що соліст-візир, він же голова місцевому, теж неабияка сила у мистецтві, особливо у мистецтві розподілу матеріальних благ,— і скис.

— Саме після тої п'ятихвилинки,— наголосив мистецтвознавець Н.— грянула увертюра, танцівники висипали на сцену й почався тріумф.

Свята правда! А прима Х. перевершила тоді всіх. Де їй поділась її скам'янілість! Вона була живим нервом, гранатою, катаклізмом... Очі, губи, руки, все тіло її співало у танці з джигітом: кохаю, кохаю, кохаю... А гнівні стрибки навколо підступ-

ного візира зі страшною силою вирізьблювали його дрібнофеодалну, міщанську, аморальну сутність...

«Розлучся!» — ревнував в оркестровій ямі законний чоловік прими. А в ложі приречено хлюпнула носом дружина (теж законна) соліста-джигіта — домогосподарка-психолог.

До заключної овації на порушення усіх правил приєдналася навіть оглядова комісія. Премія була у кишені, тобто в лацканах...

— Дякую за чудовий спогад! — сказав я мистецтвознавцеві Н. — Як бачите, жевріло у душі балерини Х. високе почуття!

— Ніщо у ній не жевріло і навіть не тліло, — похитнув головою мистецтвознавець. — Уся петрушка у тій профспілковій п'ятихвилинці, про яку я обмовився.

— А при чім те міроприємство? — здивувався я.

— А при тім, що воно зіграло роль детонатора мистецьких пристрастей, — відповів мистецтвознавець.

— Якого ще детонатора?

— Найжиттєвішого. Склочного! — сказав мистецтвознавець. — А було так...

— Добірне товариство! — відкрив п'ятихвилинку візир (голова місцевкому). — Є така думка, що примі Х. більше пасує роль няньки шахині, а на партію самої шахині слід висунути когось з молодих балерин...

— Браво! Давно пора! — заверещав кордебалет.

— Дозвольте вважати ваші вигуки за схвалення цієї пропозиції, — підхопив склочну ноту візир.

— Не забувайте хто я! — вкрилася червоними плямами прима.

— Висловлюю візиріві імпічмент! — став на захист прими джигіт (член місцевого). — Наша шановна Х. неперевершена!

Тут закричали усі, розкрутилася веремія, рок-опера, вакханалія, шарварок, розгардіяш, гармидер. На щастя, грянула увертюра й розпашілі профспілкові активісти викотилися на публіку...

— От вам і непідробні пристрасті, любов і ненависть, тріумф балерини Х., — закінчив мистецтвознавець.

— Жорстока містифікація, — промимрив я.

— Париж вартий меси, — відповів мистецтвознавець.

— Врешті-решт, — сказав я, — мистецька премія мирить усіх.

— Якби ж то так! — заперечив мистецтвознавець. — Після тої вистави ваша люба прима зчинила таку бучу, що соліст-візир злетів із голови місцевого, вилетів із преміального списку і всох на другорядних ролях. Мистецтво, як відомо, завжди вимагає жертв...

І МИ ВЕРТАЄМ

На роботі — Сцілла і Харібда.

Вдома — дружина й теща.

У школі синок теж наакселератив.

Куди подітися змученій душі? Мамо!

— Здрастуй, синку! Здрастуй, манюне!

(У манюнього довоєнна метрика і центнер живої ваги).

— Здрастуй, мамо! Втомлений, як віл. Голодний, як вовк. Спати хочу, як ведмідь.

— Ах ти ж, мій зайчику! Ух ти ж, мій побігайчику!

— Вибач, мамусю, я одразу ляжу...

— Ручки вимий. Від мікробів...

— А! Вже мию.

— Тепер борщику, борщику!

— Я їв борщ.

— Де?

— На роботі в буфеті.

— Хіба то борщ? То бовтанка на мазуті.

Сьорб... Сьорб...

— Геніально!

— Це ти нарошне, щоб матір похвалити.

— Не борщ, а симфонія!

— Невже прісний?!

— Що ти! Шедевр!

— Завжди мене перехвалюєш. Може, сметани додати, часнику накришити?

— З борщем повний порядок.

— Бери пиріжки.

Плям... Плям...

— Рахат-лукум!

— Невже не допекла?!

— Що ти! Такі пиріжки і в раю не подають.

— Нарошне хвалиш, щоб мені приємно...

— Слово честі!

— Сіль не сип, не сип сілы!

— Я люблю сіль!

— Від солі капіляри. Дуня з третього під'їзду від капілярів померла. Пам'ятаєш тітку Дуню? Зі мною в госпіталі працювала...

— Пам'ятаю. Ледь мені вухо не скрутила...

— Було за що. Ти її в сорок п'ятому мессершміттом обізвав.

— Каюсь, але точно. По-перше, гостроноса, по-друге, на кожного холостяка-фронтовика пікірувала...

— На холостяків можна... Вогонь-дівка була! Тепер таких нема. Сирок бери...

— Терпіти не можу...

— А ти з ягідкою... Сирок — перше діло для мозкової діяльності.

— Пивка б для мозкової...

— Від пива водянка... Дядька Сашка пам'ятаєш з п'ятнадцятої квартири? Помер від водянки.

— Від водярки...

— Нащо так? Нащо наговорюєш на людину?

— На мене теж наговорюють...

— А хіба від цього ти гіршим стаєш? До людей будь привітним.. І роби. Робота сама за тебе скаже.

— Будь певна, мамо...

— А я певна. Тільки гарячий ти, викапаний батько...

— Холоднокровних і так багато розплодилося.

— Аби не байдужих. Пам'ятаєш, батько говорив: справжній звір — байдужий звір.

— На все життя запам'ятав.

— Ой, у тебе повіки склеплюються! Бідна дитина! Спатоньки, спатоньки!

— Уф! Уже сплю.

— Зніми шкарпетки. Шкарпетки зніми! Нейлон пори закриває!

— Зняв, уже зняв.

— Тобі не дме?

— Ти що!

— Дме! За раз ковдру принесу.

Хр... Хр... Хр-р-р...

— Так! Підіткну ковдру...

— Мамо, я вже сплю.

— Спи. Я кватирку зачиню...

- Уф... Хай повітря...
- Буде протяг. У тебе носик слабий... Ось візьму табуретку і...
- Мамо! Не лізь під стелю. Сам закрию.
- Спи! Ти не вмієш...
- Не лізь, кажу! Бо торохнешся...
- Все, закрила. Спи. Подушка низько...
- Хай... Я люблю низько...
- Ніжки підібгав... Простягни. Хай від голови кров відливає. Так. А під голову ще подушечку...
- Я сплю...
- Спи, спи... Тверда подушка. Принесу м'яку. У мене є з гагарячого пуху...
- Ма-мо!
- Ти спи. Це я до себе кажу. Молоді, а вже нерви...
- Спа-а-ти хочу... Вмер... Нема мене...
- Може, пустирнику? Зразу й заснеш...
- Да-ай поспати... Кінчаюсь...
- Спи, спи. Я мух відганятиму. Клятї мухи. Звідки вони налітають? До війни стільки не було. Киш! Ш-ш-ш...
- Хр... Хр.. Хр-р-р...

А сон легкий: теща дає прочухана дружині; син вправляє мізки моєму шефові; дружина й шеф повзуть до люльки, з якої стирчать мої бакенбарди; колисають мене; цілують в обидві щоки...

— О, вже прокинувся! Тільки приголубила, а ти прокинувся.

— Спасибі, мамо. От врізав по сну!

— Хіба то сон? Передрімнув дві години.

— Ну? То я побіг!

— Вимий ноги. Ноги вимий!

— У мене сьогодні день миття голови.

— Ніякої гігієни у цих дітлахів...

— Я пожартував...

— Гарні жарти! Двічі на день мий ноги. Від цього і голова свіжа...

— Та мию. Вже мию.

— А тепер узвару випий. Випий узвару! Це від серця. Бери мед. Мед бери! Мед від голови допомагає... Ось авоська — тут фрукти, цукерки, квіти. Невісточці та онучку. А онучку ще гарну футболку дістала...

— Знову переплачувала?

— А де Ясь дістане таку футболку?

— Спасибі, мамо! Золото ти наше!

— Завжди перехвалюєш... Телеграму твою всім читала. На мої іменини. Дядьку Паші читала, пам'ятаєш його? З батьком в одній роті був, без руки повернувся... Ліді, Лізі, Мар'яні, Мотрі читала, бабі Жені читала...

— Нащо, ма?

— Як нащо? Як не поділитися? Не чужі — сусіди. На руках тебе малого носили... Просльозилися... Слова такі знайшов: «Живіть, рідна, сто літ, а біля вас і ми проживемо...»

— Заспокойся, мамо. Ви живі-здорові, то й ми куми королю.

— Ти бабі Жені склади телеграму... Душевну... В понеділок її день, а вона одна-однісінька...

— Складу, мамо.

— Йди, синку, Не гнися. На повен зріст іди...

Йду. І друзі поруч. І сонце не заходить.

Ех, випередив поет:

І ми вертаєм...
У вічну казку...
До матерів.

Умри, сатирику! Краще не скажеш.

СТРИБОК ІЗ ПАРНАСУ

Ікс, поет-талант, якось відчув огиду до холостяцького життя. І проміняв свій робочий стіл на столик у кафе «Парнас».

Не подумайте, що він... той... Справжні поети вживають тільки востаннє («Йй-бо, хлопці, оце востаннє!»).

З «Парнасом» у ланках поета пов'язало інше. Точніше — інша. А ще точніше — буфетниця Надія. Надія була окрасою кафе і завжди вирізняла поета з кафедральної пастки. Колись Ікс просто біля стойки, на серветці, сотворив експромт «Надія». Ліричним панегіриком зачитувався весь главк кафе і ресторанів, до керуючого (теж жінки) включно. «Єсенін», — сказала керуюча жінка. І преміювала Надію «за культурну роботу з художньою інтелігенцією».

Надія, як і поет, була нічиєю. Її чоловік, нині

небожитель, віддав останні сили боротьбі за посаду шефа «Шашличної», досяг мети і спікся на шампурах інтриг.

Увага! Сюжет уместився на колеса тандему «Ікс-Надія».

Залишивши буфет на практикантку, окраса кафе підсіла до поета. Ікс поцілував руку володарці нектару й амброзії і провів ліричну атаку:

Не залишай мене, надіє!
Моя надія — ти, Надіє.
Хустину з пурпуру надінь,
В обійми йди, ма шер Надін!

— Піду! — коротко відповіла Надія.

(Зазначимо на шкоду розвитку дії, що до подібної халтури Ікс вдавався тільки в реальному інтимі. Колісь, іще в студентські роки, такі естетично-матеріальні експромти відкривали йому серця Надій, Любок, Вірунь. Важко сказати, що вабило дівчат більше: активна авторська позиція чи ливарна вишуканість форми. Нумо спробуємо: «Не залишай мене, любове! Уся любов — в тобі, Любове!» Або: «Мене не залишає віра, що віддано кохає Віра». Чудово! Хоч поезія тут, звісно, не почувала, зате поет інколи підночо... А втім, то вже проза).

— Піду! — повторила Надія. — Тільки через ЗАГС.

Вона не дуже розумілася на поезії, але на поетах — будьте певні!

Ікс потонув — вибачте за образ! — в чорних озерах її очей і, не виринувши, пустив бульку:

— Згоден!

— Сьогодні по роботі і розпишемось, у мене

в ЗАГСі блат,— одностайно вирішила Надія.— Паспорт при тобі?

Закоханий Ікс не пручався.

По-мендельсонівському теленькнули келихи.

— Кохана! — сказав поет.— Я відкрию тобі високості радощів! Що бачила ти у цьому бедламі?

— Частенько бачила тебе...

Поет похлинувся.

— І чого я бідна? — спитала Надія.— Ти скільки на місяць маєш?

— У нас або все або нічого! — відповів поет, як і належить поетові.

— А все ж?

— Пересічно — двісті,— мужньо збрехав поет.

— Нічого! — зітхнула Надія.— Яюсь проживемо.

— Ти маєш більше? — вщипнув іронічну струну далекий від матеріального життя поет.

— Звичайно, дурненький! Набагато більше!

Поет знову похлинувся. Шампанське пішло носом.

— Уф! — оговтався він.— Не в грошах щастя! А в духовності, у мистецьких святах...

— На всіх мистецьких святах буваю, любий! Де ж іще діамантами похвалитися?

— А яким чином...

— А таким, що знаю, кому в борг келишок давати. Віддячують контрамарками... От з хатою у тебе як?

— Однокімнатна з усіма вигодами.

— З усіма вигодами буває тільки чотирикімнатна.

— Ну, знаєш!

— Знаю. А машина є?

— «Запорожець».

— У мене трикімнатна і «Жигуль». Обмінємо на чотирикімнатну і «Волгу». Поезія простір любить...

Ікс загнuzдано стрепенувся.

— Ти не дуже... Існують такі поняття, як талант, як ім'я, як слава, нарешті!

— Хіба я проти, любий? Уявляю... Колись... Пам'ятник з білого мармуру... І люди читають мое і твоє ім'я... Я знаю, нам поставлять!

— Мені — можливо, — криво посміхнувся поет. — А тобі навряд чи...

— Ти порядку не знаєш! При таланті й дружину прихоронюють. Маю повне право на місце. Та не кривися, на пам'ятник я вже назбирала...

— То йди за пам'ятник, а не за мене! — вереск-нув поет.

— Ой, які ви усі поети нервенні та чувствительні! Усе моє багатство — твій талант!

— А! — посміхнувся Ікс. — То інша справа...

— Так! Твій талант! — очі Надії зблиснули справжнім натхненням. — Хай спробує хто у книгу скарг щось шкрябнути! Ах, бидло, скажу! Думаєш, перед тобою нещасна жертва? Я сама поетеса! Законна половина прославленого Ікса! Пиши! А мій тебе так у саржі розпише, що діти твої прізвище змінять! Пиши, пиши — і визнаєш, на що здатний справжній талант!

МОНОЛОГ БЕЗСМЕРТНОГО АКТОРА

Вибрався з театром на гастроль.

А в аеропорту, як завжди, — нелітна погода.

Залітаю в буфет. А там — культурна молодь.

Конешно, впізнали. Конешно, приємно.

Тягнуть попід руки до стойки. Бо люблять театр.

Наш.

Я пручаюсь, але не дуже. Бо люблю молодь.

Нашу.

— Хлопці! Ставлю сам! — речу.

— Ні в жисть! — скандують.

Перший тост, конешно, за мене.

Другий, конешно, за женщин.

Потім пішло «на «біс».

— Покажіть перевтілення! — просять.

— Сипо-кійно! — речу. — Закусуйте, хлопці. Бо усі перевтелючимось...

І наврочив.

Прокидаюсь, бо дюдя. Холодно, як на Полюсі.

Софіти світять. Що за мізансцена?

Кліп сюди. Кліп туди.

Зліва лежать мужчини. Голі.

Справа лежать женщины. Голі.

Посередині лежу я. Геть голий. Лише на нозі номерочок теліпається.

Лап попід себе. Мармур!

Слава богу, думаю, уже живим акторам пам'ятники ставлять!

Ні! Щось не те. Господи, куди ж це я залетів?
Сипо-кійно! Оно віконце. Загратоване.

Що у віконці?

Человек при берданці.

— Любезний! — тарабаню в шибку.— Випусти мене звідси. Бо ввечері мені тре грати п'єсу. На моральну тему.

Человек обертається. Руку до лоба дере. Ружжо падає. Человек падає.

Нервенний...

Що діяти?

Відкручую з ноги паперочок. Підношу до очей і читаю:

«Номер сімнадцятий. Труп неопознаний».

Сипо-кійно! Я в морзі. Гутен морген!

І сам, конешно, від страху, від отих голих мертвих тіл втратив свідомість.

Така драма. Затим трагедія. На профкомі мене розбирали.

Тільки один заступився. Він у нашому театрі подлецов грає.

— Безобразіє! — виступив.— Живого актора в трупарню засунули!

Конешно, зразу вліз режисер. З ремаркою, дракон!

— Живого? — говорить. — Ха-ха! П'яного в смерть. Ще й підмерзлого. Його як мамонта,— каже,— в сугробі знайшли! Діждалися нарешті,— каже,— безсмертного актора!

Отакий, товаришочки, водевіль зіграв.

— Добре, що не в ящик.

ДВОЄ В БАРІ, ЯКИЙ НЕ ВІДВІДУВАВ ХЕМІНГУЕЙ

Двоє дядьків, видублених вітрами і сонцем, зайшли до бару субтропічного пансіонату «Колгоспний аграрій».

«Селяни», — визначив бармен. Але нічим не виказав свого подиву.

Селяни вперлися на почесні місця за стойкою. Якраз навпроти бармена.

— Добре сідало, — сказав русяво-сивий, фундаментально вмощуючись на гвинтовому сидінні.

— Ти схожий на орла, дорогий, — схвалив чорняво-сивий.

— Може, на курку?

— Як мінімум, на бойового кочета, дорогий.

— Ти втішив мене, Іраклію, — сказав русяво-сивий.

— Твоя втіха — моя втіха, Остапе, — відповів чорняво-сивий, виконавши оберт на сидальному механізмі.

— Закусимо, Іраклію?

— Ти читаєш мої думки, Остапе.

— Поруч із пансіонатом функціонує їдальня, — повідомив бармен.

— Я поважаю їдальні, які функціонують, — сказав Остап.

— Чудова їдальня, — сказав Іраклій.

— Особливо мухи, — сказав Остап.

— Чудові мухи, — підтримав Іраклій.

— І черга, — сказав Остап.

— Чудова черга, — потвердив Іраклій.

— Як на елеваторі, — сказав Остап.

— На елеваторі менша, — заявив Іраклій.

— Там і мухи менші, — сказав Остап.

— Там не мухи, а якісь ліліпути, — погодився Іраклій.

— Інша справа в їдальні.

— Ніякого порівняння, дорогий!

— Ви з нашого пансіонату? — поцікавився бармен.

— Ти з нашого пансіонату, Остапе? — поцікавився Іраклій.

— У мене є деякі підстави позитивно відповісти на твоє питання, Іраклію.

— Я вірю, тобі, дорогий, як собі.

— Ти порадував моє серце, Іраклію.

— Ми з нашого пансіонату, — повідомив бармена чорняво-сивий.

— Хіба ми не схожі на завсідників «Колгоспного аграрія»? — спитав русяво-сивий.

— Серпень — не сезон для селян, — ухильно відповів бармен.

— Кому потрібен цей серпень? — підтримав Іраклій.

— Моє тіло проситься в лютий, — сказав Остап.

— Грудень теж має свої принади, дорогий.

— Тільки лютий! — затявся Остап.

— У лютому фрукти, — згадав Іраклій.

— Навіть сухофрукти, — сказав Остап.

— Саме їх я мав на увазі, дорогий.

— А лютневі дощі?

— Чудові дощі!

— Вони назавжди залишаться у моєму серці!

— І в попереку, дорогий.

— Чудовий сезон!

— Сезон для селян.

— Все чудове — селянам, — сказав Остап.

— Що будемо? — перебив бармен.

— Що будемо? — повернувся Остап до Іраклія.

— Що будемо? — повернувся Іраклій до бармена.

— Коньяк, шампанське, «Гурджаані», — повідомив бармен. — Горілки нема.

— Нема горілки, Остапе!

— Горілка є в їдальні, — сказав бармен.

— Чудова їдальня! — сказав Іраклій.

— Чудові мухи, — сказав Остап.

— Чудова горілка, — сказав Іраклій, — Чому ти не любиш горілку, Остапе?

— Люди кажуть, що коньяк корисніший.

— Вір людям, Остапе!

— Я вірю їм, Іраклію!

— Правда?

— Свята правда, друже.

— Ти віриш, що я теж їм вірю, Остапе?

— Я вірю тобі, як собі, Іраклію.

— Добре вірити людям, дорогий! Візьмемо коньяк.

— І шампанське, — сказав Остап.

— Як? Хіба я не замовив шампанське?

— Ти замовив, але подумки, Іраклію.

— Бармен має вгадувати думки клієнтів, Остапе.

— Якщо він справжній бармен, — сказав русяво-сивий.

Бармен позеленів.

— Важко вивчитися на справжнього бармена, Остапе.

— Важко, але вивчаються.

— Вивчаються робити коньяк із портвейну та горілки.

— Приємно чути.

— Але не пити.

Бармен зашарівся.

— Коньяк, шампанське, «Гурджаані», — замовив чорняво-сивий.

— Чи не забагато? — спитав бармен.

— Ми візьмемо ще, — заспокоїв русяво-сивий.

— Між іншим, — заявив бармен, відкорковуючи

пляшки, — за навантаженням наша професія прирівнюється до металургів.

— Жаль барменів, — сказав Остап.

— Жаль до сліз, — ствердив Іраклій.

— Допоможемо людині? — спитав русяво-сивий.

— Влаштуй, влаштуй його на мартен! — попросив чорняво-сивий.

— Я влаштую його на конвертор.

— Влаштуй, влаштуй його на конвертор, він із дитинства марив конверторами!

— Я використаю свої парламентські зв'язки, — сказав Остап. — Де телефон?

— Не треба, — зблід бармен.

— Жаль, — зітхнув Остап.

— Жаль до сліз чорну металургію, — схлипнув Іраклій.

Бармен одсунувся у темний закуток.

Теленькнули чарки, задзвеніли келихи, грюкнули стакани.

— Твоє здоров'я, Іраклію!

— Твоє здоров'я, Остапе!

— Не залишай старих друзів і стару дорогу!

— Будь квітучий, як весна, багатий, як земля, здоровий, як вода!

— За Миргород!

— За Сурамі!

— Гамарджос!

— Будьмо!

Поступово дійшли до Владивостока.

— Тут тихо, — схвалив Остап.

— Післяобідній час, — пояснив бармен.

— Мертва година, — сказав Остап.

— Сієста, — додав Іраклій.

— Зараз прийдуть, — повідомив бармен. — У вечірніх туалетах.

— У тебе є вечірній туалет, Остапе? — спитав чорняво-сивий.

— Є. Він же ранковий і полуденний, нужник називається.

— Я не про ті туалети, — сказав бармен.

— Ми бережемо вечірні туалети, — повідомив чорняво-сивий.

— Ми люди дипломатичного протоколу, — сказав Остап.

— Мені приємно потвердити цей симпатичний факт, — сказав Іраклій.

— Дипломатичний протокол вимагає вечірню каву, Іраклію!

— Ти читаєш мої дипломатичні думки, Остапе. Дві чашечки і пляшечку!

— Сто грамів в одні руки! — пішов на принцип бармен.

— Поскільки у нас чотири руки...—почав Остап.

— Залишимо в плящі сто грамів, — закінчив Іраклій.

— Спочатку розплатіться!

— Ти завжди розплачуєшся, Остапе? — поцікавився чорняво-сивий.

— Це наріжний принцип мого існування, — сказав русяво-сивий, простягаючи сотенну асигнацію.

— Наші кредо збігаються, — сказав чорняво-сивий, простягаючи купюру ідентичного достоїнства.

— Прошу на місця для почесних гостей! — розніс бармен.

— Почесні гості ніколи не розплачуються, — зауважив Остап.

— Я теж помітив таку тенденцію, — підтримав Іраклій.

Бар пансіонату колгоспників олюднів. Переважали глибокі декольте, час від часу спалахували діаманти чистої води, але траплялися і джинси з маловідомими символами віддалених артілей.

— Землелюбці, — сказав Іраклій.

— Хлібодари, — сказав Остап.

Стойку атакувала галаслива череда техаської породи. Чередою верховодили емоційна юнка і юний обормот, облагороджений прищами.

— Якись зайди вперлися на наші місця! — пищала емоційна юнка.

— Піджаки! — висловився юний обормот.

— Чортили! — шуміла юна череда.

— Наша зміна, — зазначив русяво-сивий.

— Юні колгоспники, — розчулився чорняво-сивий.

— Ці дітки нам насіють, Іраклію.

— І головне — нажнуть, Остапе.

— Оголена пищалка, напевне, доярка, — показав русяво-сивий на емоційну юнку.

— А юний прищ, напевне, технік штучного запліднення, — показав чорняво-сивий на обормота.

— Ви знаєте, хто мій папа?! — зойкнув прищ.
— Він вам покаже!

— І мій папа вам покаже! — пищала пищалка.

— Як думаєш, Остапе, чий папа вище — оголеної Махи чи папиного синка?

— Гадаю, папа папиного синка вище, Іраклію.

— Чому так думаєш, Остапе?

— Бо оголена махом, хоч нахабна, але красива, і навряд чи упадала б біля юного прища, коли б її папа був вище.

— Тут є резон, Остапе, бо коли зніматимуть її папу, допоможе його папа.

— Такі браки нині популярні, Остапе.

— Надзвичайно популярні, Іраклію.

— Ви багато собі дозволяєте! — галасувала юна череда.

— Ти собі багато дозволяєш, Іраклію?

— Інколи, Остапе.

— Ми собі багато дозволяємо, — повідомив русяво-сивий.

— Інколи, — додав чорняво-сивий.

— Інколи це якраз пині, — сказав русяво-сивий.

— Дай діткам соку, — сказав чорняво-сивий барменові.

— Вони п'ють інше, — зауважив бармен.

— Вони п'ють соки! — наполягав Іраклій.

— Наші соки, — додав Остап.

Юна череда ушилася.

— Бачу справжніх мужчин! — сказала пишна блондинка, вмощуючись по праву руку Іраклія.

— Справжні мужчини тут дефіцит, — потвердила струнка брюнетка, вмощуючись по ліву руку Остапа.

— Ах, я вперше бачу зблизька живих селян! — стріснула білою гривовою світська левиця і присулулася до Іраклія.

— Ах, милі наші пейзажики! — поклала голову на Остапове плече емансипована пантера.

— Але ж ваші чоловіки... — почав Іраклій.

— Ах, не нагадуйте нам про тих архівних ка-

жанів! — закотила очі блондинка, переміщуючи обручку на ліву руку.

— Нас рятують від них тільки курорти! — пустила бісики брюнетка, дублюючи комбінацію з обручкою.

— Джентльмени! Є пропозиція махнути в шашличну на Ріцу! — проголосила левиця.

— Зловимо кайф! — підтримала пантера. — У вас є машини?

— Є! — сказав Остап. — У нього «Сакартвелло».

— Є! — сказав Іраклій. — У нього «Колос».

— Ура! — підняли келихи дами. — Вип'ємо за свято, яке завжди з нами!

— Хемінгуея на них нема, — шепнув русяво-сивий.

— Його, — кивнув чорняво-сивий, — Ернеста...

ЗМІСТ

По-своєму	5
Виховний момент	7
Щось треба робити	9
Го-о-лі	12
Нічого поганого не скажу	15
Посміялися	18
Вишибала	22
Телефонна пригода	27
Спогад про матріархат	33
Тріумф балерини	37
І ми вертаєм	42
Стрибок із Парнасу	48
Монолог безсмертного актора	52
Двое в барі, який не відвідував Хемінгуей	54

БИБЛИОТЕКА «ПЕРЦА» № 246

Андрей Степанович Крыжановский.

ТЕЛЕФОННАЯ ИСТОРИЯ
(На украинском языке)

Иллюстрации В. Гливенко.

Издательство «Радянська Україна».

Редактор Ю. Прокопенко.

Здано до набору 19. 06. 80. Підписано до друку 17. 11. 80.
БФ 11731. Формат видання 70×108/32. Папір газетний. Гарнітура
літературна. Високий друк. Умовн. друк. арк. 2,8. Обл. вид.
арк. 2,28. Тираж 95.000. Зам. 03166. Ціна 10 коп.

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська
Україна», 252047, Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.

Адрес редакции: ул. Петра Нестерова, 4.

Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська
Україна», 252047, Киев-47, Брест-Литовский проспект, 94.

Ціна 10 коп.

